

PAPER DETAILS

TITLE: ÜNİVERSİTELERİN SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİNİ SEÇEN ÖĞRENCİLERİN BAZI
SOSYO-KÜLTÜREL NİTELİKLERİ

AUTHORS: Hamza AKENGİN

PAGES: 1-14

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1778>

ÜNİVERSİTELERİN SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİNİ SEÇEN ÖĞRENCİLERİN BAZI SOSYO-KÜLTÜREL NİTELİKLERİ

Hamza AKENGİN*

ÖZET

Öğrencilerin ilgi alanlarını belirleyen çok sayıda etken olduğu bilinmektedir. Bireylerin başarılı bir hayat sürdürebilmesi için öğrenimlerinin ilgi alanları ile uyumlu olması gerektiği bilim adamları ve eğitimciler tarafından daima dile getirilmektedir. Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde, özellikle, yüksek öğretimde okullaşma oranının düşük olması, istihdam sorunları ve sayısı milyonla ifade edilen yüksek öğrenim çağındaki gençlerin üniversite tercihlerinde ilgi alanlarının ön plana çıkmasına engel olmaktadır.

Her ne kadar ÖSYS sisteminde yapılan değişiklik, üniversite adaylarının lisede aldıkları öğrenime paralel tercihler yapmasını gerektiriyorsa da lisedeki alan seçimlerinde öğrencinin ilgi ve yetenekleri yerine, dokuzuncu sınıfta aldığı notlarla ortaya çıkan başarı durumu etkili olmaktadır. Bu da, nihayetinde üniversite adaylarının ileriki yıllarda üniversite tercihlerinin ilgi ve yetenekleri yerine 10. sınıftaki alan seçimine bağlı olmasına yol açmaktadır.

Bu araştırmanın amacı sosyal bilgiler öğretmenliği programının 3. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin bazı sosyo ekonomik niteliklerini tespit etmektir. Araştırmada tarama metodu kullanılarak tesadüfî (random) örnekleme ile seçilen Marmara, Mehmet Akif Ersoy, Celal Bayar ve Ondokuz Mayıs Üniversiteleri Eğitim Fakülteleri Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dallarında öğrenim gören öğrencilere uygulanan anketlerden elde edilen veriler kullanılmıştır. Anketlerden elde edilen veriler bilgisayar ortamında işleme tabi tutulup yorumlanarak; sosyal bilgiler öğretmenliğini tercih eden öğrencilerin sosyo kültürel nitelikleri ve bu nitelikler üzerinde etkili olduğu düşünülen çeşitli değişkenlerle ilişkileri incelenmiştir.

Araştırmadan elde edilen verilerin değerlendirilmesiyle sosyal bilgiler öğretmenliğini tercih eden öğrencilerin sosyo kültürel özellikleri ortaya çıkartılmaya çalışılmıştır. Bu çalışma sonunda elde edilen sonuçların, bu alanı tercih eden ve edecek olan öğrencilerin niteliklerinin artırılmasında nasıl bir strateji izlenebileceği hususunda faydalı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar sözcükler: Sosyal bilgiler, sosyal alanlar, alan seçimi, öğrenci profili, coğrafya ve tarih öğretimi.

SOME SOCIO-CULTURAL FEATURES OF THE STUDENTS WHO CHOOSE SOCIAL STUDIES TEACHERS DEPARTMENTS OF THE UNIVERSITIES

SUMMARY

There are some factors which effect teacher candidates' interests. Educators believe that in order to successful in their life teacher candidates to be educated according to their interests.

* Yard. Doç. Dr. M.Ü Atatürk Eğitim Fakültesi İlköğretim Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı
haengin@marmara.edu.tr,

Although university's entrance examination system has changed in light of secondary school curriculum which requires students to choose equivalent university program, Achievement scores of ninth grade students effect their university's entrance examination.

In this research, survey technique was used through questionnaires. Sample selected randomly which includes Social Studies Teacher Training Programs of education faculties in University of Marmara, University of Mehmet Akif Ersoy, University of Celal Bayar and University of Ondokuzmayıs. Data were analysed with software and findings were interpreted according to this.

From the research findings some suggestions were also developed for characteristics of socio-cultural background of teacher candidates.

Key words: Social studies, social sciences, choice of subject, profile of students.

Çok sayıda bilim adamı öğretmenliğin güç ve zor bir meslek olduğu konusunda hem fikirdir. Öğretmenliği çok zor ve kutsal bir iş olarak görenlerden biri Rousseau'dur (1966). Öğretmenliğin zor bir meslek olması öğretmenlerin sahip olması gereken niteliklerle ilgilidir. Montessori (1975) öğretmen olmak isteyen kişinin kendini eleştirebilen, alçak gönüllü, cömert olması gerektiğini ifade etmektedir. Ayrıca öğretmen insanlara saygı, eleştiriye açıklık, üretkenlik, dürüstlük, güvenilirlik, sevecenlik, gibi nitelikler yanında sorgulayan, eleştiren bir zihniyet yapısı, bağımsız düşünebilme ve kendine özgü bir dünya görüşü ile yaşam biçimine sahip olmalıdır. Elbette öğretmenin hatasız, kusursuz olması söz konusu değildir. Her insan gibi öğretmenin de eksikleri yetersizlikleri olacağı açıktır. Ancak öğretmen bu yönlerini düzeltip, örtbas etmek yerine kendini olduğundan farklı göstermemelidir (Maboçoğlu, 1999). Son yıllarda öğretmenin yalnızca bilgi aktarıcı olmadığına dikkat çekilmekte ve öğretmenin bilgi aktarıcılığı yanı sıra kişiliği, davranışları, sınıftaki olaylara bakış açısı ve sahip olduğu değer yargılarıyla da öğrencilerini önemli ölçüde etkilediğine vurgu yapılmaktadır (Temel ve Aksoy, 1998). Hangi düzeyde ve alanda olursa olsun her öğretmenin, nitelikli bir hizmet öncesi eğitim sürecinden geçmesi, görev süresince gelişimini sürdürmesi ve mesleğinde yetkinleşmesi, eğitim dünyasında görüş birliğine varılan temel düşüncelerden biridir (Ersoy, 1998). Yukarıda bahsedilen niteliklerin kazanılması kolay değildir. Genel eğitim sistemimizin içinde bulunduğu sorunlar ile üniversitelerin mezuniyetten sonraki süreçte istihdam sorunlarından dolayı özellikle öğretmenlik programlarının sosyal bilimler alanına çok nitelikli ve donanımlı öğrenciler gelmemektedir.

Eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması sürecinde kurulan Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programını tercih eden öğrenci profilinde zaman içerisinde önemli değişiklik meydana geldiği anlaşılmaktadır. Özellikle son yıllarda Sosyal Bilgiler Öğretmeni adayların istihdamındaki zorluklar ilk yıllarda bu programa olan talebin azalmasına ve öğrenci profilinin değişmesine yol açmıştır. Yukarıda bahsedilen öğretmen niteliklerinin kazandırılması veya geliştirilmesi için öğretmen adaylarının sosyo-kültürel niteliklerinin bilinmesi gerekmektedir.

Öğretmen alımına yönelik olarak uygulanan KPSS' de sorulan genel kültür ve eğitim bilimleri sorularının içeriği incelendiğinde, bu içeriğin sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programıyla benzeştiği görülmektedir. Kamu Personeli Seçme Sınavında yüksek başarı sergilemesi beklenen sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ortalama bir başarı elde etmesi ve bunda öğrencilerin sosyo-kültürel niteliklerinin etkisi olup olmadığının araştırılması bu çalışmanın problem durumunu oluşturmaktadır.

Bu çalışmanın amacı sosyal bilgiler öğretmenliği programında öğrenim gören öğretmen adaylarının bazı sosyal, kültürel niteliklerinin neler olduğunu tespit ederek, bu nitelikler ile öğrenim görülen üniversite arasında ilişki olup olmadığını belirlemektir.

YÖNTEM

Çalışmanın amacı, öğretmen adaylarının sosyo kültürel niteliklerini tespit etmek olduğu için tarama metodu kullanılmıştır. Tesadüfî (random) örnekleme ile seçilen Marmara, Mehmet Akif Ersoy, Celal Bayar ve Ondokuz Mayıs Üniversiteleri Eğitim Fakülteleri Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dallarında öğrenim gören öğrencilere anket uygulanmış ve elde edilen veriler bilgisayar ortamında işleme tabi tutulup yorumlanmıştır. Ayrıca, sosyal bilgiler öğretmenliğini tercih eden öğrencilerin sosyokültürel nitelikleri ve bu nitelikler üzerinde etkili olduğu düşünülen bazı değişkenler üniversitelerle ilişkilendirilerek incelenmiştir.

Örneklem

Araştırmanın evrenini 2006-2007 öğretim yılında 4 Üniversitenin 4 Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalının 3. sınıflarında öğrenim gören yaklaşık 1490 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem ise, Marmara, Celal Bayar, Mehmet Akif Ersoy ve Ondokuz Mayıs Üniversitelerinin Eğitim Fakülteleri Sosyal Bilgiler öğretmenliği 3. sınıflarında öğrenimlerine devam etmekte olan 490 öğrencidir.

Verilerin toplanması

Veriler anket uygulaması ile toplanmıştır. Anket iki bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde öğrencinin kişisel niteliklerine yer verilmiş, ikinci bölümde ise araştırmanın konusu olan sosyo kültürel nitelikleri ortaya çıkartacağı düşünülen sorular bulunmaktadır. Oluşturulan anket önce bir ön uygulamaya tabi tutulmuş, alınan cevaplara göre sorular yeniden düzenlenerek son şekli verilmiştir.

Verilerin Çözümlemesi

Anket ve uygulama sonunda elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılarak, istatistiki bir yazılımla frekanslar alınarak tablolar oluşturulmuştur. Elde edilen veriler literatürden de faydalanarak yorumlanmıştır.

BULGULAR

Örnekleme oluşturan öğrencilerin üniversitelere dağılımı Tablo 1'deki gibidir. Örneklem %30'unu Marmara üniversitesi öğrencileri 146 kişi ile oluştururken, 98 kişi ile % 20'sini Ondokuz Mayıs Üniversitesi öğrencileri oluşturmaktadır (Tablo 1). 2005 yılında ÖSYM tarafından Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programına yerleştirilen öğrencilerin sahip oldukları ÖSS taban puanı 306,805 ile 323,973, ek puanlı yüzdelik dilimi bakımından ise 26,09 ve 48,30 arasında olduğu görülmektedir (ÖSYM, 2005).

Tablo 1. Örnekleme yer alan öğrencilerin üniversitelere göre dağılımı.

Üniversiteler	Öğrenci sayısı	%
Marmara	146	30
Mehmet Akif Ersoy	127	26
Ondokuz Mayıs	98	20
Celal Bayar	119	24
Toplam	490	100

ÖSYM tarafından Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programına yerleştirilen öğrencilerin sahip oldukları ÖSS taban puanı 313.786 ile 326.052 arasında değişmekte, ek puanlı yüzdellik dilimi bakımından ise 24.23 ve 48.3 arasındadır (ÖSYM, 2006). Basit bir değerlendirmeye 2005 ve 2006 yıllarında ÖSS sonuçlarına göre sosyal puan sıralaması dikkate alındığında ilk 24.23 ve 39.05 arasındaki yüzdellik dilimine giren adayların sosyal bilgiler öğretmenliği programına yerleştirildikleri anlaşılmaktadır.

Tablo 2. Üniversitelere göre aile büyüklüğünü gösteren frekans analizi

Üniversiteniz	Kaç kişilik bir ailede büyüdünüz?									
	3 ve daha az		4-5		6-7		8 ve daha fazla		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Marmara	8	6	89	60	24	17	24	17	145	100
Mehmet A. Ersoy	9	7	81	64	22	17	15	12	127	100
Ondokuz Mayıs	6	6	38	39	36	37	18	18	98	100
Celal Bayar	7	6	70	59	23	19	19	16	119	100
Toplam	30	6	278	57	105	21	76	16	489	100

Tablo 2'deki veriler incelendiği zaman örnekleme oluşturan öğrenci grubunun %94'ü 4 kişi ve daha kalabalık bir aileye, %6'sının ise 3 kişi ve daha küçük ailelere mensup olduğu görülmektedir. Marmara, Mehmet Akif Ersoy ve Celal Bayar üniversitelerinde öğrenim gören öğrencilerin %50'den fazlası 4-5 kişilik aileye mensup iken, Ondokuz Mayıs üniversitesi öğrencilerinin yaklaşık %39'u 4-5 kişilik aileye mensuptur.

Deneklerimizin anne ve babalarının eğitim durumu dikkate alındığında babaların genel olarak daha eğitilmiş oldukları anlaşılmaktadır. Annelerin % 26'sı okuma ve yazma bilmezken, bu oran babalarda %5'tir. Aynı şekilde babaların %31'i orta öğrenim görmüşken, annelerde bu oran %13'tür.

Tablo 3. Üniversitelere göre mezun olunan okul türünün dağılımını gösterir frekans analizi

Üniversiteniz	Mezun olduğunuz okul türü												Top.	
	1		2		3		4		5		6			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Marmara	89	66	40	30	4	3	1	1	-	-	-	-	141	100
Mehmet A. Ersoy	108	87	14	11	-	-	3	2	-	-	-	-	127	100
Ondokuz Mayıs	73	75	20	21	2	2	1	1	1	1	-	-	97	100
Celal Bayar	108	92	5	4	2	4	-	-	-	-	-	-	118	100
Toplam	378	79	79	16	8	2	5	1	1	1	-	-	483	

1- Lise, 2- Anadolu Öğretmen Lisesi, 3- Özel Lise, 4- İmam Hatip Lisesi, 5- Anadolu Lisesi, 6- Meslek Lisesi

Eğitim fakültesi öğrenci kaynağını esas olarak Anadolu Öğretmen Lisesi mezunlarının oluşturduğu düşünülmektedir. Çalışmadan elde edilen ve Tablo 3'te sınıflandırılan verilere göre, sosyal bilgiler öğretmenliği programına daha çok düz liselerden öğrenci gelmektedir. Örneklemde Anadolu Öğretmen Lisesi mezunlarının oranı %16 iken, düz lise mezunlarının oranı %79'dır. Marmara üniversitesi öğrencilerinin %66'sı düz lise, %30'u Anadolu Öğretmen Lisesi çıkışıdır (Tablo. 3). Celal Bayar üniversitesi öğrencilerinin ise ancak %4'ü Anadolu Öğretmen Lisesi mezunudur.

Tablo 4. Üniversitelere göre şu anda öğrenim görülen bölümün ÖSY'de kaçınıcı tercih olduğunu gösteren frekans analizi.

Üniversiteniz	Şu anda öğrencisi olduğunuz bölüm ÖSY'de kaçınıcı tercih idi?									
	1-4		5-8		9-14		14-18		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Marmara	68	48	51	35	15	10	10	7	144	100
Mehmet Akif Ersoy	48	37	34	27	28	22	18	14	128	100
Ondokuz Mayıs	43	45	33	34	17	18	3	3	97	100
Celal Bayar	28	24	38	32	30	25	23	19	119	100
Toplam	187	39	156	32	90	18	54	11	488	100

ÖSYM tarafından yapılan yerleştirmelere esas olan başarı yüzdelik dilimleri dikkate alındığında sosyal bilgiler programında öğrenim gören öğrencilerin %24.23 ile %39.05 arasında değişmekle birlikte, öğrencilerin tercih sıralamaları bakımından ilginç bir durum söz konusudur. Tablo 4'den de görüleceği gibi tercih sıralaması bakımından öğrencilerin %39'u 1-4. sıraya yazarak, % 32 si ise 5-8 arasındaki sıralama ile bu programa yerleşmiştir. Tercih sıralaması ilişkilendirmesinde Marmara üniversitesi lehine bir durum olduğu ve üniversiteye yerleştirilenlerin yaklaşık yarıya yakının (%48) bu bölümü 1-4 tercih arasında yazanlardan oluştuğu dikkati çekmektedir (Tablo 4).

Tablo 5. Şu anda öğrencisi olduğunuz bölümü seçmenizdeki en önemli etkenin üniversitelere göre dağılımını gösterir frekans analizi.

Üniversiteniz	Şu anda öğrencisi olduğunuz bölümü seçmenizdeki en önemli etken aşağıdakilerden hangisidir.																	
	1		2		3		4		5		6		7		8		Top	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Marmara	6	4	34	24	6	4	21	15	14	10	29	21	4	3	27	19	141	100
Mehmet A. Ersoy	12	9	2	3	7	5	-	-	41	32	34	27	4	3	28	22	128	100
Ondokuz Mayıs	18	18	3	3	7	7	4	4	12	12	25	26	3	3	26	27	98	100
Celal Bayar	10	9	-	-	11	5	4	4	33	28	21	19	5	4	29	26	113	100
Toplam	46	10	39	8	31	6	29	6	100	21	109	23	16	3	110	23	480	

1-Ailenizin bulunduğu yerde veya daha yakın olması, 2- Bu fakültede eğitim niteliğinin yüksek olduğunu düşünmeniz, 3- Ekonomik nedenlerle, 4- Bu kentin sosyal-kültürel çevre dokusuna uyum göstereceğiniz, 5- Puanınızı zencak bu bölüme yettiği için, 6- Yoğun bir şekilde bu branşta öğretmen olmak istediğiniz için, 7- Sosyal olaylara ilgi duyduğunuz için, 8- Lisedeki alan eğitiminiz sosyal olduğu için

Bölüm seçiminde lisedeki alan seçiminin en önemli belirleyici olduğu dikkati çekmektedir. Tablo 5'ten de görüleceği gibi, lisedeki alan eğitiminden dolayı bu bölümü seçenlerin oranı %23 iken, bu branşta öğretmen olmak istedikleri için tercih edenlerin oranı %22, puanı ancak bu bölüme yettiği için tercihleri arasına yazanların oranı ise %20'dir. Bunların dışında bölüm tercihinde en önemli etkenlerden birinin de %9'la ailenin bulunduğu yer veya ulaşılabilirlik bakımından yakınlık olduğu dikkati çekmektedir. Marmara üniversitesini tercih eden öğrenciler eğitimin niteliğini ön plana çıkarırken (%24), Mehmet Akif Ersoy (%32) ve Celal Bayar Üniversitelerinde (%28) ise ÖSS puanının bu programlara yerleşmesine yetmesi tercih sebepleri arasında ön plana çıkmaktadır (Tablo.5).

Tablo 6. Orta öğretimin tamamlandığı coğrafi bölgelerin üniversitelere göre dağılımının frekans analizi

Üniversiteniz	Orta öğretiminizi hangi coğrafi bölgede tamamladınız?															
	1		2		3		4		5		6		7		Top	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Marmara	45	31	29	20	20	14	19	13	17	12	9	6	6	4	145	100
Mehmet A. Ersoy	6	5	6	5	6	5	53	41	41	30	14	10	13	10	128	100
Ondokuz Mayıs	3	3	49	52	6	6	12	12	12	7	11	11	9	9	97	100
Celal Bayar	3	3	49	52	6	6	12	12	33	7	11	11	9	9	97	100
Toplam	62	13	88	18	39	5	102	21	100	116	42	9	40	8	489	

1-Marmara, 2- Karadeniz, 3- Doğu Anadolu, 4- Akdeniz, 5- Ege, 6- İç Anadolu, 7- Güneydoğu Anadolu

Tablo 6'dan da görüleceği gibi üniversitelerin öncelikle yakın çevrelerinden öğrenci aldıkları anlaşılmaktadır. “*Üniversiteniz Orta öğretiminizi hangi coğrafi bölgede tamamladınız?*” ilişkilendirmesinde üniversitelerle öğrencilerinin geldiği coğrafi bölgeler arasında sıkı ilişki olduğu görülmektedir. Ondokuz Mayıs ve Celal Bayar üniversitelerinin öğrencilerinin % 52’si kendi coğrafi bölgesindedir. Kendi coğrafi bölgesinde öğrenci alma oranı en düşük olanı %31 ile Marmara üniversitesidir (Tablo 6).

Tablo 7. Düzenli olarak günlük gazete alıp okuyanların üniversitelere göre dağılımının frekans analizi

Üniversiteniz	Düzenli olarak günlük gazete alıyor veya okuyor musunuz?									
	1		2		3		4		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Marmara	79	55	50	35	14	10	-	-	143	100
Mehmet Akif Ersoy	59	47	63	50	3	2	1	1	126	100
Ondokuz Mayıs	44	45	46	47	8	8	-	-	98	100
Celal Bayar	40	35	64	56	10	9	-	-	114	100
Toplam	222	46	223	46	35	7	1	1	481	

1- Alıyorum, 2- Almıyorum- başkasının aldığını okuyorum, 3- Almıyorum-başkasının aldığını da okumuyorum, 4- Cevapsız

Bu araştırmaya katılan öğrencilere *gazete, dergi ve benzeri yayınları* takip edip etmedikleri soruldu. Tablo 7’den de görüleceği gibi deneklerin %92’sinin düzenli gazete okuduğu, %65’inin düzenli olarak haftalık veya aylık bilim kültürle ilgili dergi ve benzeri yayın takip ettikleri anlaşılmaktadır. “Günlük gazete okumuyorum” (%7), “dergi ve benzeri yayın takip etmiyorum” (%35) diyenlerin de azımsanmayacak oranda olduğu görülmektedir. Ayrıca düzenli olarak gazete alınıp okunması ile üniversiteler ilişkilendirildiğinde düzenli olarak gazete alıp okuyorum diyenlerle Marmara, Mehmet Akif Ersoy ve Ondokuz Mayıs Üniversiteleri lehine bir durum söz konusudur (Tablo 7). Gazete almıyorum, başkasının aldığını da okumuyorum diyenlerin oranı Marmara ve Celal Bayar üniversitelerinde %10 civarındadır.

Tablo 8. Yılda ortalama katılımlan konferans panel ve benzeri etkinlik sayısının üniversitelere dağılımını gösterir frekans analizi

Üniversiteniz	Yılda ortalama olarak kaç defa konferans, panel ve benzeri etkinliğe katılırsınız										Toplam	
	Hiç		1-3		4-7		8'den fazla		Cevapsız			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Marmara	10	7	76	54	37	26	17	12	2	1	142	100
Mehmet Akif Ersoy	23	18	80	63	20	16	4	3	-	-	127	100
Ondokuz Mayıs	8	8	50	51	33	34	7	7	-	-	98	100
Celal Bayar	30	26	68	58	17	15	1	1	-	-	116	100
Toplam	72	15	276	57	107	22	29	6	2	1	483	

Öğretmenlerin/öğretmen adaylarının bilimsel bakımdan gelişmeleri için sosyal, kültürel faaliyet, etkinlik ve yayınları da takip etmeleri gerektiği bilinmektedir. Bunu tespit etmek için örnekleme *son bir ay içinde konferans, panel ve benzeri etkinliğe katılıp katılmadıkları* sorulduğunda %58 “katıldım”, %42 “katılmadım” şeklinde cevap alınmıştır. Buna paralel olarak “*yılda ortalama olarak kaç defa konferans, panel ve benzeri etkinliğe katılırsınız?*” şeklindeki soruya deneklerin 72’si “hiç”, 276’sı “1-3” defa derken 107’si ise “4-7” arasında katıldığını belirtmiştir (Tablo 8). Bu sonuçlardan hareketle üniversite yılda ortalama konferans, panel gibi etkinliklerin ilişkilendirilmesinden Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi (%18) ve Celal Bayar Üniversitelerinde (%25) öğrenim gören öğretmen adaylarının önemli bir kısmının bir yıl boyunca hiç konferans ve panel takip etmedikleri, buna karşılık Ondokuz Mayıs Üniversitesinde bu tür faaliyetlere hiç katılmayanların oranının %7 civarında olduğu anlaşılmaktadır (Tablo. 8).

Tablo 9. Son bir ay içinde sinemaya gidenlerin üniversitelere dağılımını gösteren frekans analizi

Son bir ay içinde sinemaya gittiniz mi?								
Üniversiteniz	Gittim		Gitmedim		Cevapsız		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Marmara	77	54	65	45	1	1	143	100
Mehmet Akif Ersoy	96	75	32	25	-	-	128	100
Ondokuz Mayıs	44	45	53	55	-	-	97	100
Celal Bayar	74	62	45	38	-	-	119	100
Toplam	291	60	195	40	1	1	487	

Öğretmen adaylarının kültür ve sanat faaliyetlerine ilgisini tespit etmeye yönelik olarak *son bir ay içinde sinema ve tiyatroya* gidip gitmedikleri soruldu. Alınan cevaplara göre öğrencilerin bu tür faaliyetlere ilgi göstermedikleri anlaşılmaktadır. Son bir ay içinde tiyatroya gitmedim diyenler 310 kişi (%64), sinemaya gitmedim diyenler ise 195 kişidir (% 40). Tablo 9’unda görüleceği gibi son bir ay içinde sinemaya gittiniz mi? sorusunu cevaplayan Ondokuz Mayıs üniversitesi öğrencilerinin %53’ü gitmediğini belirtmiştir. Buna karşılık Mehmet Akif Ersoy, Celal Bayar ve Marmara üniversitesi öğrencilerinin yarısından fazlası son bir ay içinde sinemaya gitmiştir (Tablo. 9).

Tablo 10. Kitap okuma durumunun üniversitelere göre dağılımının frekans analizi

Üniversiteniz	Düzenli olarak kendi alanınız dışından sosyo kültürel veya başka içerikli kitap okur musunuz?									
	Evet-düzenli olarak		Evet-Ama düzensiz		Çok seyrek		Hayır okumam		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Marmara	53	37	69	49	17	12	3	2	142	100
Mehmet Akif Ersoy	19	15	84	66	22	17	3	2	128	100
Ondokuz Mayıs	28	29	57	58	12	12	1	1	98	100
Celal Bayar	31	26	58	49	24	20	6	5	119	100
Toplam	131	27	268	55	75	15	13	3	487	

Bundan hareketle öğretmen adaylarına yöneltilen *Düzenli olarak kendi alanınız dışından sosyo-kültürel veya başka içerikli kitap okur musunuz?* şeklindeki soruya en yüksek oranda alınan cevap %55 ile “evet ama düzensiz” olurken, “çok seyrek” diyenler %15, “evet düzenli olarak okurum” diyenlerin oranı ise %27’dir (Tablo 10). Marmara üniversitesinde öğrenim görenlerin yaklaşık 1/3’ ü düzenli okuma yaparken, Mehmet Akif Ersoy Üniversite öğrencilerinin yaklaşık %15’inin düzenli okuduğu anlaşılmaktadır. Tablo 11 ve Tablo 12’de görüleceği gibi örnekleme oluşturan öğrencilerin önemli bir kısmı Dünya ve Türk edebiyatında klasik olarak kabul edilen eserleri okumadığı, çok azının ise tamamını okuduğu anlaşılmaktadır. Türk ve Dünya edebiyatında klasik olarak kabul edilen eserlerin tamamını okuyanlar %2-3 iken, çok azını okudum veya hiç okumadım diyenlerin oranı %70 civarındadır. Çoğunu okudum diyenler ise öğrenci grubunun %30’u kadardır. Dünya edebiyatında klasik olarak kabul edilen eserlerin çoğunu okuduğunu ifade edenlerin oranı Marmara üniversitesinde %50 ve Celal Bayar üniversitesinde %40’tır (Tablo. 11).

Tablo 11. Dünya edebiyatında klasik olarak kabul edilen eserlerin okunma durumunun üniversitelere göre dağılımını gösterir frekans analizi

Üniversiteniz	Dünya edebiyatında klasik olarak kabul edilen eserlerin,									
	Tamamını okudum		Çoğunu okudum		Çok azını okudum		Hiçbirini okumadım		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Marmara	8	6	50	35	78	54	7	5	143	100
Mehmet Akif Ersoy	3	2	28	22	84	67	12	9	127	100
Ondokuz Mayıs	1	1	25	26	67	68	5	5	98	100
Celal Bayar	1	1	40	34	63	52	15	13	119	100
Toplam	13	3	143	29	292	60	39	8	487	

Tablo 12. Türk edebiyatında klasik olarak kabul edilen eserlerin okunma durumunun üniversitelere göre dağılımını gösterir frekans analizi

Üniversiteniz	Türk edebiyatında klasik olarak kabul edilen eserlerin,									
	Tamamını okudum		Çoğunu okudum		Çok azını okudum		Hiç birini okumadım		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Marmara	5	4	53	37	82	58	2	1	142	100
Mehmet Akif Ersoy	2	2	36	29	79	63	8	6	125	100
Ondokuz Mayıs	-	-	34	35	58	60	5	5	97	100
Celal Bayar	2	2	26	22	78	66	12	10	118	100
Toplam	9	2	149	31	297	61	27	6	482	

Tablo 12’den görüleceği gibi, Marmara üniversitesi öğrencilerinin %41’i Türk edebiyatında klasik olarak kabul edilen eserlerin tamamını veya çoğunu okumuş olmasına karşılık, Celal Bayar üniversitesi için bu oran ancak %24’tür.

Yaygınlık bakımından tiyatroya daha sınırlı olmasından dolayı, öğrencilere yılda kaç defa tiyatroya gittikleri sorulmuş ve % 39'unun hiç tiyatroya gitmediği tespit edilmiştir.

Araştırmaya veri sağlayan öğrencilerin %19'u, Anadolu Öğretmen ve Anadolu lisesi mezunudur. *Grammer, okuma, yazma, anlama ve literatür tarama ve yabancı dil bilgisi* bakımından öğrencilerin %14'ü çok iyi ve yeterli düzeyde, geri kalan %86' sı ise hiç veya yetersiz seviyede yabancı dil bilmektedir. Öğretmen adaylarının yabancı dil bilgisi bakımından en zayıf olan grup 1/10'luk çok iyi veya yeterli düzeyde yabancı dil bilgisine sahip olan Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi öğrencileridir. Öğretmen adaylarının 1/5'inin çok iyi ve yeterli düzeyde yabancı dil bilgisine sahip olan Ondokuz Mayıs Üniversitesi bu konuda en iyi düzeyde olmaktadır.

Tablo 13 incelendiğinde araştırmamızın örneklemini oluşturan öğrencilerin ailelerinin büyük ölçüde il ve ilçe merkezlerinde oturdukları görülecektir. Araştırmamıza katılan öğrencilerin %39'u il merkezi, %30'u ise ilçe merkezinde yaşamaktadır. Ailesi kasaba ve köylerde yaşayanların oranı ise, % 30 civarındadır (Tablo. 13).

Tablo.13 Öğrenci ailelerinin yaşadığı yerlerin üniversiteler dağılımını gösterir frekans analizi

Üniversiteniz	Ailenizin yaşadığı yer neresidir?									
	Köy		Kasaba		İlçe Mer.		İl merkezi		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Marmara	32	22	19	13	42	29	53	36	46	100
Mehmet Akif Ersoy	22	17	19	15	41	32	46	36	128	100
Ondokuz Mayıs	19	19	9	9	35	36	35	36	98	100
Celal Bayar	16	14	10	8	31	26	61	52	118	100
Toplam	89	18	57	12	149	30	195	40	490	

Üniversitelerin öğretmenlik programlarına ilginin yüksek olduğu bilinmektedir. Araştırmamızın örneklemini oluşturan grubun %9'u daha önce başka bir yüksek öğretim kurumunda öğrenim görmüş olanlardan oluşmaktadır.

Tablo 14. KPSS'den üniversitelerin aldığı puanlar ile en yüksek, düşük ve ortalama puanlar

	Eğitim Bilimleri		Genel Yetenek		Genel Kültür	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Marmara	83,4	84,5	32,7	31,5	40,5	41,1
Mehmet Akif Ersoy	82,6	85,5	31,2	29,8	39,7	42,2
Ondokuz Mayıs	82,4	85,7	31,6	30,1	39,8	42,1
Celal Bayar	83,5	85,8	31,6	30,7	38,8	41,2
En yüksek puan	83,4	90,2	34	32,9	42,6	44,4
Ortalama puan	83	86,1	31,7	30,2	39,9	42,0
En düşük puan	71,7	79,9	30,7	28,4	37,1	38,1

Öğretmen alımına yönelik olarak uygulanan KPSS' de sorulan genel kültür soruları Türk tarihi, Türkiye Coğrafyası ve vatandaşlık bilgisi konularından oluşmaktadır. Genel olarak sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programında da bu dersler yer almaktadır. Ayrıca KPSS'de sorulan eğitim bilimleri sorularının içeriği pedagojik formasyon konularından seçilmektedir. Dolayısıyla KPSS'de sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yüksek başarı elde etmesi beklenebilir. Tablo 14. incelendiğinde bu araştırmanın evrenini teşkil eden üniversitelerin sosyal bilgiler öğretmenliği programından mezun olan öğrencilerin KPSS'den aldıkları puanlar, sosyal bilgiler öğretmenliği programlarından bu sınava girenler ile karşılaştırıldığında ortalama bir seviyede olduğu görülmektedir. Eğitim bilimleri,

genel yetenek ve genel kültür alanlarında 2005 ile 2006 KPSS'sine göre alınan puanların örnekleme oluşturan programlara göre dağılımı Tablo 14.'te verilmiştir. Buna göre soru yöneltilen üç alandan ortalama puanların üzerinde puan alan grup Marmara Üniversitesi mezunu öğretmen adaylarıdır. Mehmet Akif Ersoy ve Ondokuz Mayıs Üniversiteleri'nden KPSS 2006 döneminde girenler yalnızca genel kültür alanında ortalama puanın üzerine çıkabilmiştir. Celal Bayar Üniversitesi'nden bu sınava girenler ise 2005 yılında eğitim bilimleri, 2006 yılında genel yetenek alanında ortalama puanların üzerinde puan almıştır (Tablo 14). Bu sonuçlara göre KPSS'de en başarılı olan öğretmen adayları Marmara Üniversitesinden mezun olanlardır ki, bu sonuç sosyo kültürel niteliklerden elde edilen verilerle de uyumaktadır.

TARTIŞMA

Bu araştırmada kullanılan sayısal veriler genel olarak değerlendirildiğinde; araştırmanın problem durumunu oluşturan kamu personeli sınavındaki ortalama başarıyla, sosyal bilgiler öğretmenliği programında öğrenim gören öğrencilerin sosyo kültürel nitelikleri bakımından benzerlik olduğu ifade edilebilir.

Sosyal bilgiler öğretmenliği programında öğrenim görenler 2005 ve 2006'da ÖSYS'deki yüzdelik başarı sıralamasına göre yüzdelik dilimleri %24.23 ile %48.30 arasındadır.

Örnekleme oluşturan öğrencilerin yaşadığı yer ile üniversiteler arasında şehir ve kasabalar lehine doğrudan bir ilişki vardır. Araştırmamıza katılan öğrencilerin %39'u il merkezi, %30'u ise ilçe merkezinde yaşamaktadır. Ailesi kasaba ve köylerde yaşayanların oranı ise, % 30 civarındadır. Örnekleme oluşturanların yaşadığı yere göre dağılımı ile Güven ve İleri'nin (2005) yaptığı çalışmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaşadığı yere göre dağılımı benzerlik göstermektedir.

Akengin (2002) tarafında yapılan ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyo kültürel niteliklerini konu alan araştırma konusu olan öğretmenlerin ailelerinin eğitim durumunu ile bu çalışmanın konusu olan öğretmen adaylarının anne babalarının eğitim durumunun benzerlik gösterdiği anlaşılmaktadır. Anne babanın eğitim durumu araştırma gruplarında önemli farklılıklar göstermektedir. Bu araştırmada annelerin % 26'sı, babaların %5'i okuma ve yazma bilmezken, Güven ve İleri'nin araştırma grubunu oluşturan Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının annelerinin % 9,5'i babalarının %2,4'ü okuma yazma bilmemektedir (2005). Bu konu ile ilgili bir başka araştırmadan Yıldız ve Erdoğan'ın elde ettiği sonuçlara göre annelerin %2,6'sı okur yazar değildir (2005).

Eğitim fakültelerinin öğrenci kaynağının Anadolu Öğretmen Liseleri kabul edilmesine karşılık, sosyal bilgiler öğretmenliği programı düz liselerden öğrenci almaktadır. Örneklemede Anadolu Öğretmen Lisesi mezunlarının oranı %16 iken, düz lise mezunlarının oranı %78'dir. Mezun olunan liseler ile eğitim fakültesindeki programlara yerleşme konusunda bu araştırmanın sonuçları ile Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Öğrencileri üzerinde yapılan araştırmanın sonuçları benzerlik göstermektedir (Yıldız ve Erdoğan, 2005).

Öğretmenlerin bilgisayar kullanımı konusunda yapılan araştırmalar (Wilson, Notar ve Yunker 2003, Guha 2003) ilköğretim öğretmenlerinin çeşitli nedenlerden dolayı teknolojiyi sınırlı kullandıklarını göstermektedir. Öğretmenlerin bilgisayar kullanımı konusunda lisans eğitimi sırasında bilgisayar ile ilgili dersler alması (Dursun ve Cevik, 2005) ve Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının 1/3'ünün üniversiteye bilgisayar kullanmayı bilerek başlaması, genel olarak soyut bilgilerden oluşan sosyal bilgiler programında bilgi teknolojilerinin kullanımı bakımından iyimser olunmasına zemin hazırlamaktadır.

Alkan (2000) öğretmenliğin bireysel, sosyal, kültürel, bilimsel ve teknolojik boyutlu

profesyonel statüde bir eğitim mesleği olarak tanımlamaktadır. Ayrıca derslerde bilgi teknolojileri kullanımının öğretimin kalitesini artırdığı ve öğrenci başarısını yükselttiği bilinmektedir (Baştürk ve Işıkoğlu, 2007). Bu doğrultuda üniversite eğitiminin önemli hedeflerinden biri öğrencileri gelişen teknolojiyle tanıştırmak ve teknolojinin kullanımını yaygınlaştırmaktır. Üniversiteye başlamadan önce öğrencilerin teknoloji kullanımı bakımından hazır bulunuşluk durumunu tespit etmek üzere, yöneltilen *üniversiteye gelmeden önce bilgisayar kullanmasını biliyor muydunuz?* sorusuna %34 “evet”, %66 “hayır” cevabı alınmıştır.

Bölüme girdikten sonra branşınızdaki konulara ilginiz arttı mı? şeklindeki soruya; bu bölümde okuyan öğrencilerin %23’ü alanla ilgili konulara ilgilerinin oldukça arttığı, %50’sinde ise arttığı şeklinde cevap vermiştir. Burada ilgi çeken ise bazı öğrencilerin bölüme girdikten sonra alanla ilgili konulara olan ilgisinin %8 oranında azalmasıdır. Buna bağlı olarak öğrencilere bölüme girdikten sonra sosyal, kültürel ve ekonomik olaylara bakış açısının değişip değişmediği sorulmuştur. Bununla ilgili yanıtlara göre “çok değişti” (%35) ve “kısmen değişti” (%56) diyenlerin toplam oranı %91’dir. Bütün bunlar sosyal bilgiler lisans programında yer alan dersler ve bu derslerin içeriklerinin , öğrencilerin sosyal ve ekonomik olaylara bakış açısını dikkate değer bir biçimde değiştirdiğini göstermektedir.

Sosyal bilgiler lisans programındaki derslerin öğrencilerin sosyal ve ekonomik olaylara bakış açısını değiştirdiği, öğrenim gördükleri alanla ilgili konulara ilgiyi artırdığı görülmektedir.

Sosyal bilgiler aynı zamanda vatandaşlık eğitiminin de bir parçasıdır. Vatandaşlık eğitimi okul içi ve okul dışında çeşitli faaliyetlerle verilmeye çalışılmaktadır. Okul dışı kaynaklardan özellikle gazeteler bu süreçte önemli rol oynamaktadır (Deveci, 2005). Öğretmenin gazete, dergi ve benzeri materyalleri kullanması için bunları okuması, takip etmesi ve bunlarla ilgili alışkanlığı üniversitede kazanması gerekmektedir. Bu araştırmanın sonuçlarından biri düzenli haber ve belgesel izleyenlerin hemen hemen aynı kitle olduğu, günlük gazete okunma oranının yüksekliğine karşılık haftalık ve aylık dergi takip etmeyenlerin oranının %35’e ulaştığı anlaşılmaktadır. Aynı şekilde öğrencilerin yarısından biraz fazlası konferans, panel gibi etkinlikleri takip etmektedir.

Okuma alışkanlığı, bireysel açıdan sağlıklı ve gelişmiş bir kişiliğin en önemli dayanaklarından birisidir. Okuma alışkanlığı, toplumsal açıdan bakıldığında demokratik yapının ve uygarlığın temellerini oluşturan bir ögedir (Kolaç, 2005). Gerek mesleki alanda gerekse genel kültür olarak okuma alışkanlığının geliştirilmesi, toplumların az gelişmişlik sorununu aşmalarında eğitim, ekonomi ve kültür alanlarında göstermeleri gereken çabaların bileşeni ve hızlandırıcısı olarak görülmektedir (Devrimci, 1993). Kendi eğitim gördüğü alan dışında kitap okumaya ilginin yüksek olmasına karşılık, Dünya ve Türk edebiyatında klasik olarak kabul edilen eserlerin tamamını okudum diyenler 10 kişi civarındadır. Dünya ve Türk edebiyatında klasik olarak kabul edilen eserlerin okunma durumu ile üniversite ilişkilendirmesinde Marmara Üniversitesi lehine anlamlılık bulunmuştur. Shotwell (1999) ve Whitehead (2004)’ın çalışmalarında genel başarı düzeyi yüksek olan öğrencilerin okumaya yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu ortaya konmuştur. Bu çalışmada Marmara Üniversitesi öğrencilerinin %40’ının hem dünya edebiyatı ve hem de Türk edebiyatında klasik olan eserleri okuması ile ÖSS’deki ek puanlı yüzdelik aralığı (27.20) arasında ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Yılmaz (2006), Sağlam ve diğerlerinin (2005) yaptıkları araştırmalardan öğretmen adaylarının okuma alışkanlıklarının yeterince gelişmediği, istenen düzeyde olmadığı görülmektedir. Söz konusu araştırmaların bulguları ile bu çalışmanın bulguları benzerlik göstermektedir.

Sosyal bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %19 Anadolu Öğretmen Lisesi ve Anadolu Lisesi mezunu olmasına karşılık yabancı dilbilgisi bakımından kendini çok iyi ve yeterli görenler yaklaşık %14’tür.

Eğitim bilimleri, genel yetenek ve genel kültür alanlarında 2005 ile 2006 KPSS’sine

göre alınan puanlara göre üç alandan ortalama puanların üzerinde puan alan grup Marmara Üniversitesi mezunu öğretmen adaylarıdır. Mehmet Akif Ersoy ve Ondokuz Mayıs Üniversiteleri'nden KPSS 2006 döneminde girenler yalnızca genel kültür alanında ortalama puanın üzerine çıkabilmiştir. Celal Bayar Üniversitesi'nden bu sınava girenler ise 2005 yılında eğitim bilimleri, 2006 yılında genel yetenek alanında ortalama puanların üzerinde puan almıştır. Bu sonuçlara göre KPSS'de en başarılı olan öğretmen adayları Marmara Üniversitesinden mezun olanlardır ki, bu sonuç sosyo kültürel niteliklerden elde edilen veriler, öğretmen adaylarının üniversiteye girişte bulundukları yüzdelik dilimleriyle de uyumaktadır.

Sosyal bilgiler öğretmenliği programında öğrenim gören öğretmen adaylarının kültürel niteliklerini artırmak üzere programdaki seçmeli derslerin hem alana yönelik programları desteklemesi ve hem de kültürel nitelikleri artırmaya yönelik olarak değerlendirilmesi ile her dönem için açılan seçmeli ders sayısının ikiden fazla olacak şekilde planlanması gerekir.

Programdaki seçmeli dersler dışında konferans, panel, sempozyum ve benzeri etkinliklere öğrencilerin katılımını teşvik etmek üzere, bir sertifika programı uygulamaya konularak, her dönem belli sayıda etkinliği takip edenlere mezuniyetlerinde sertifika verilebilir.

KAYNAKLAR

- Akengin, H. (2002)., “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Profil Özellikleri” XI. Eğitim Bilimleri Kongresi, 23-26 Ekim 2002-09-18 Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa, KKTC.
- Alkan, C. (2000). *Bilimsel, Ulusal ve Evrensel Boyutlu Öğretmenlik Mesleği, Türkiye, Almanya ve Kıbrıs'ta Öğretmen Yetiştirme*. Ankara: CBT Yayınları.
- Baştürk, R.ve Işıkoğlu, N. (2007). “İlköğretim Öğretmenlerinin Bilgisayar Programlarını ve İnterneti Eğitimde Kullanma Yeterlilikleri ve Amaçları.” VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu 27-28-29 Nisan 2007. Anadolu Üniversitesi, 646-648. Eskişehir.
- Deveci, H. (2005)., “Sosyal Bilgiler Dersinde Gazete Kullanımı” *The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET* July ISSN: 1303-6521 volume 4 Issue 3 Article 21.
- Devrimci, H. (1993). *5. Sınıf Çocuklarında Okuma Alışkanlığının İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dursun, F. ve Cevik, V. (2005). “Öğretmenlerin Bilgisayar Kullanım Düzeyleri” XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi 28-30 Eylül 2005, 833-838. Denizli.
- Ersoy, Y. (1998) “Öğretmen yeterlilikleri ve yetkinlik tartışması.” Çağdaş Eğitim 299, 5-9. Gömleksiz, M. N., (2005). “Geleceğin Öğretmenlerinin Kitap Okumaya İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi”. Yüzüncü Yıl Eğitim Fakültesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1- 1.
- Guha. S. (2003). Are Well All Technically Prepared? Teachers' Perspective on the Causes of Comfort or Discomfort in Using Computers at Elementary Grade Teaching. *Information Technology Childhood Education*.
- Güven, B., ve İleri, S., “İlköğretim Bölümü Öğretmen Adaylarının Profilini Belirleme Çalışması: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Örneği. VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu 27-28-29 Nisan 2007. Anadolu Üniversitesi, Bildiri Kitabı 367-374. Van
- Kolaç, E., (2005) “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Okuyucu Profilleri” II. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi 26- 28 Mayıs 2005 209-214, Van.
- Maboçoğlu, M., (1999). “Demokrasi Eğitimine Uygun Öğretmen Nasıl Olmalıdır?” VIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bilimsel Çalışmaları 01-03 Eylül 1999. Cilt-1, 342-347. Trabzon.
- Montessori, M., (1975). *Çocuk Eğitimi*, Çev. G. Yücel. Sander Yayınları, İstanbul.

- ÖSYM, (2005). 2005 Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi (ÖSYS) YÜKSEKÖĞRETİM PROGRAMLARI VE KONTENJANLARI KILAVUZU. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi, Ankara
- ÖSYM, (2006). 2006 Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi (ÖSYS) YÜKSEKÖĞRETİM PROGRAMLARI VE KONTENJANLARI KILAVUZU. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi, Ankara.
- Rousseau, J.J., (1966). *Emily Yahut Terbiyeye Dair*. Çev: H.Z. Ülken, S.Güzel, Türkiye Yayınevi, İstanbul.
- Sağlam, M, Çiğdem, S., Çengelli,T (2005). “Sınıf Öğretmenliği ile Diğer Öğretmenlik Programları Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı Düzeylerinin Karşılaştırılması” VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu 27-28-29 Nisan 2007. Anadolu Üniversitesi Bildiri Kitabı 325-329.
- Shotwell, T. A. 1999. Comparative analysis of business and non-business students’ performances in financial accounting: passing rates, interest and motivation in accounting, and attitudes toward reading and math. *College Student Journal* 33: 181-195.
- Temel, F. ve Aksoy, A. (1998). “Anaokulu Öğretmenlerinin Değer Yargıları ile Ahlaki Yargıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.” Milli Eğitim Dergisi. 137.
- Whitehead, D. (2004). Top tools for teaching thinking. Auckland: Pearson Education.
- Wilson, J.D., Notar, C.C., ve Yunker, B. (2003). ”Elementary In-Service Teacher’s Use of Computers in The Elementary Classroom”. *Journal of Instructional Psychology*. 30(4) 256- 263.
- Yılmaz, Z. A., (2006). “Sınıf Öğretmeni adaylarının okuma alışkanlığı” İlköğretim online, 5, 1-6.
- Yıldız, K. ve Erdoğan, T. (2005). “Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğini Tercih Nedenleri” . VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu 27-28-29 Nisan 2007. Anadolu Üniversitesi Bildiri Kitabı. 444-447. Van.